

Универзитет у Нишу
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ
Бр. 01-3384/1
30/11/2023. године

На основу члана 36. Правилника о мастер академским студијама права Служба за наставу и студентска питања даје следеће

О Б А В Е Ш Т Е Њ Е

1. Обавештава се јавност да су завршни мастер рад и Извештај Комисије за оцену и одбрану мастер рада под називом „Програмски код као функционални еквивалент сагласности страна код паметних уговора”, кандидата Митић Андрије, број досјеа М005/21-ИТ, студента мастер академских студија права на Правном факултету у Нишу, примљени дана 30/11/2023. године и да се налазе у Библиотеци и на сајту Факултета.
2. Извештај и мастер рад доступни су, у року од 5 (пет) дана од дана истицања овог обавештења на огласну таблу Факултета, заинтересованим лицима у времену од 08,00 до 15,00 сати сваког радног дана.
3. Извештај Комисије за оцену и одбрану мастер рада су саставни део овог обавештења.
4. Ово обавештење истаћи на сајт и доставити Библиотеци.

СЛУЖБА ЗА НАСТАВУ И
СТУДЕНТСКА ПИТАЊА

Одлуком декана Правног факултета у Нишу, бр.01-3022, од 01.11. 2023. године, образована је Комисија за писање извештаја за оцену и јавну одбрану завршног мастер рада под називом „Програмски код као функционални еквивалент сагласности страна код паметних уговора“, кандидата Митић Андрије, студента мастер академских студија права, број досијеа М005/21-ИТ, саставу:

- 1) Проф. др Предраг Цветковић, редовни професор Правног факултета у Нишу, председник,
- 2) Проф. др Видоје Спасић, редовни професор Правног факултета у Нишу, члан
- 3) Проф. др Урош Здравковић, ванредни професор Правног факултета у Нишу, члан.

Након што је проучила завршни рад кандидата, Комисија за писање извештаја за оцену и јавну одбрану завршног мастер рада подноси Комисији за докторске и мастер студије следећи:

ИЗВЕШТАЈ

I Приказ садржине завршног мастер рада

Мастер рад кандидата Андрије Митића, „Програмски код као функционални еквивалент сагласности страна код паметних уговора“, има 49 страна куцаног текста, прореда 1,5. Списак литературе садржи 34 библиографске јединице, од чега је већина (21) на енглеском језику и 13 на српском језику. Поред тога, наведено је и коришћење три сајта и 5 законских текстова. Цитирање је извршено у главном тексту рада, односно коришћен је први начин цитирања према Техничком упутству за израду мастер рада, које је доступно на сајту Правног факултета Универзитета у Нишу.

Структуру рада чини увод, шест глава и закључак.

У уводном делу опредељују се основне карактеристике, сврха и значај предмета истраживања мастер рада. Полазећи од појма блокчејна и паметног уговора, кандидат их ставља у контекст облигационог права: при томе, указује на чињеницу да се ради о феноменима који бришу границу између сагласности и формалног испуњења уговора, чиме се суштински трансформише начин на који се уговори извршавају. Наведена промена базирана је на кључној улози програмског кода у управљању и спровођењу споразума кроз призму паметних уговора, при чему раније дата сагласност уговорних страна не може утицати на извршавање самих одредби које су отелотворене у облику програмског кода. У уводу се поставља питање импликација наведеног „младог“ уговорно-правног концепта на различите секторе (финансије, здравство, привреда).

Први део (Блокчејн технологија) и други део рада (паметни уговори) даје ближе карактеристике кључних појмова на којима се темељи истраживање: блокчејна и паметних уговора. Излагање у овом првом делу рада је базирано на коришћењу како правних, тако и техничких излагања и елаборација, при чему се ови појмови објашњавају као технолошки феномени који имају (као и сваки други феномен) правну димензију. Специфичност сагледавања паметних уговора и блокчејна на горе наведени начин је што се ради о појавама које (због брзине настанка и развоја) немају

правну традицију или канонске принципе на којима се може засновати њихова анализа и синтеза. Кандидат умешно и језгровито поставља основне карактеристике наведених феномена и тиме их сврстава у категорије и алате које користи у наставку рада у циљу даље анализе.

Трећи део рада (Традиционални уговори) закључује први део мастер рада који поставља методолошки оквир за кључну анализу која наступа у другом делу у поглављима 4, 5 и 6. Кандидат својој анализи приступа конзервативно, апстрахујући кључне карактеристике традиционалних/“аналогних“ уговора, стављајући их у функцију анализе паметних уговора и блокчејн феномена као правних (а не само технолошких) питања. Излагање укључује предмет и основ уговора, пристанак уговорних страна, предности и недостатке традиционалних уговора које би паметни уговори и блокчејн технологија требало да превазиђу.

Четврти део рада (Упоредно правни приказ односа традиционалних уговора и паметних уговора-предности и мане) започиње са субстантивном анализом паметних уговора и блокчејна у правном контексту. У раду се наглашава да паметни уговори имају већи значај *de lege lata* него *de lege ferenda*: при томе, они су извесна будућност и стога су свака анализа и истраживање у том смислу целисходни. У овом делу рада наведене су предности паметних уговора који нуде практична решења са резултатом поједностављивања закључивања и спровођења уговора. Основна предност у овом смислу је елиминисање посредника и супституција његове улоге дигиталним технологијама. Наиме, за разлику од традиционалних уговора, паметни уговори су једна непромењлива категорија уговора: њихова најпривлачнија особина је висока извесност обостраног испуњења намирењем, те је повреда уговорне обавезе је мало вероватна. Програмски код контролише извршење, а трансакције се могу пратити и неповратне су. Формат наведене непроменљивост је програмски језик: за разлику од правне прозе, једном програмиран уговор више се не може мењати. Важно је напоменути да трансакција која укључује паметне уговоре мора бити учитана унапред, скоро сав посао мора бити обављен након формирања уговора када се сви услови и резултати размотре, кодирају у отпреме у блок ланца. Паметни уговори се не ослањају, како је то случај код традиционалних уговора, на обећање уговарача да ће извршити чинидбу на коју се обавезао, већ напротив, претпоставка за извршење уговора је програмски код у коме су предочене обавезе уговарача. Паметни уговор је предвидљив и као такав представља извор апсолутне сигурности у који се уговорне стране могу поуздати, што је са аспекта поверења од пресудне важности. У правном систему Републике Србије питање паметних уговора није регулисано традиционалним законима који регулишу уговорне односе. У том смислу системски пропис је Закон о дигиталној имовини који дефинише појам паметног уговора.

Пети део рада (Програмски језик код паметних уговора) бави се питањем настанка паметних уговора као резултата рачунарског програмирања. У раду се уважава чињеница да између технологије и права постоји сибиоза, са циљем да се технолошка достигнућа на што бољи начин искористе и у другим областима ради успешније и целисходније реализације процеса дигитализације. Кандидат јасно, за непрограмере разумљивим језиком дефинише појам програмског језика, његове елементе, разлику између машинског језика и оних који тај језик преводе на језик разумљив рачунару, појам виших програмских језика и слично. Од значаја је што програмски језици омогућавају ширење поља примене научних достигнућа у области информационаих наука и на друге научне дисциплине, као што је то случај и са правом.

У наведеној глави рада кандидат даје таксономију програмских језика који се користе за програмирање паметних уговора: међу њима се издваја Solidity, чија је примена илустрована практичним примерима у форми дијаграма и табела. Носећа теза у раду је да је програмски код неупристрасан и објективан. Сходно томе, стављање паметног уговора на *blockchain*-у осигурава да се уговорне обавезе извршавају без одступања јер ниједна страна не може утицати или ометати њену операцију. Правна и комерцијална сигурност се постиже чињеницом да извршавање технички гарантовано. Технологија повезује примену са аутоматизацијом трансакција и елиминацијом од људске дискреције на страни уговорних страна. Паметни уговор је кроз блокчејн заштићен од „хира људске дискреције“ Програмски код своди закључење уговора и његово извршење у један инструмент: тиме постаје право. Коинцидирање форме и суштине значи да када се извршава паметни уговор, материјални ефекти тог извршења уређени су искључиво диктатом програмског кода, без обзира на било коју двосмислености или субјективно разумевање које би могло да постоји код људи.

Шести део рада (Заштита уговорних страна и међусобно поверење у паметним уговорима) бави се питањем субституције поверења у традиционалним споразумима коришћењем блокчејн технологије код паметних уговора. Блокчејн технологија ствара систем који може да функционише без поверења међу уговорним странама Поверење игра централну улогу у традиционалном уговорном праву. Код блокчејн технологије, пак, поверење није предуслов за улазак у трансакцију: с обзиром на техничку могућност непроменљивог складиштења података, код децентрализованог и дистрибуираног начина, за тим поверењем нема потребе. Оно се функционално замењује ослањањем уговорних страна на технологију на којој је заснован блокчејн.

У закључку се даје преглед резултата анализе и излагања датих у раду.

II Оцена мастер рада

Мастер рад „Програмски код као функционални еквивалент сагласности страна код паметних уговора“, кандидата Андрије Митића, резултат је истраживања теме која данас, а извесно и у будућности, провоцира правнике који теже разумевању функционисања правног система и правне норме у контексту дигитализације друштва, па и правног оквира на коме друштво почива.

Комисија сматра да су уводом дефинисани циљеви рада у испуњени. Кандидат је са успехом користио класичне методе правног истраживања. Мастер рад је писан јасним језиком. Излагање је уједначено. Систематизација рада је чврста. Излагање се развија са уравнотежено динамиком уз постепено увођење појмова и јединица анализе у почетним деловима рада: ти се појмови и јединице као готови елементи користе у каснијим излагањима.

Литература коришћена у раду обухвата релевантне домаће изворе, као и изворе на страном језику. Избор грађе одражава карактер рада. Стога грађа укључује референце из области програмирања и информатике што одговара мултидисциплинарном карактеру предмета истраживања: описани карактер уважен је у раду и кроз избор одговарајуће литературе. Грађа на којој се темељи истраживање коришћена је рационално и у складу са начелом академске коректности. Напомене су адекватно позициониране и оправдане.

Комисија посебно указује на чињеницу да се ради о области која је од скора предмет правног дискурса: тема рада је оригинална, готово пионирског карактера. Стога Комисија констатује да су одређене недоследности у излагању и структури очекиване последице горенаведене природе теме мастер рада. За похвалу је напор кандидата да користи (не тако честе) радове који се баве темом супституције поверења кроз коришћење блокчејн технологије у паметним уговорима. Резултат описаног напора је да будућа истраживања наведене теме могу да имају чврст ослонац у мастер раду који је предмет овог извештаја.

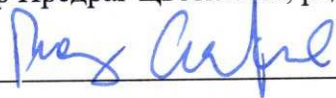
III Предлог за јавну одбрану

Имајући у виду све наведено, Комисија закључује да мастер рад „Програмски код као функционални еквивалент сагласности страна код паметних уговора“, кандидата Андреје Митића, представља резултат самосталног научног рада. Комисија сматра да су испуњени услови предвиђени чланом 36. Правилника о мастер студијама Правног факултета у Нишу, те предлаже Комисији за докторске и мастер студије Правног факултета у Нишу да усвоји Извештај о оцени мастер рада и његовој подобности за јавну одбрану.

У Нишу, 27.11. 2023. године

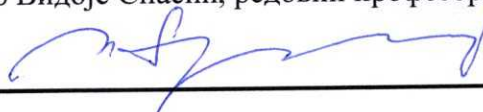
Чланови Комисије:

Проф. др Предраг Цветковић, редовни професор Правног факултета у Нишу, председник,

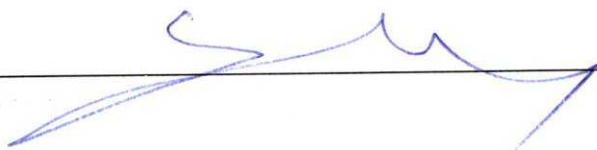

Проф. др Видоје Спасић, редовни професор Правног факултета у Нишу, члан,

---

Проф. др Урош Здравковић, ванредни професор Правног факултета у Нишу, члан
